

Directeurenoverleg risicoverevening 20 juli 2020

Aanwezig: (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) (VWS), (10)(2e), (10)(2e)
 (10)(2e) (ZN), (10)(2e) (Zinl), (10)(2e), (10)(2e) (Menzis), (10)(2e) (VGZ)

Catastroferegeling en ex post

(10)(2e): In BO heeft minister aangegeven dat we twee scenario's uitwerken. Is er standpunt ZN?

(10)(2e): er is unaniem standpunt, we willen catastroferegeling handhaven.

(10)(2e): Kunnen we besluitvorming ex post trechteren? (10)(2e): aandacht voor herrekenen normbedragen, want prevalenties FKG's en DKG's gebaseerd op t-1. Zorgverzekeraars zijn niet unaniem. Paar kleine verzekeraars hebben aarzelingen. Op bestuurlijk niveau echter nog geen standpunt ingenomen. Bureau gevraagd om volgende weken discussie te versnellen. Graag willen we wel volgende anderhalve week wel de argumenten hebben om standpunt in te nemen. We nemen daarin werk van WBR+ mee.

(10)(2e): Vraag hoe we trechtering doen? Wil graag toewerken naar 1 a 2 varianten met invulling ex post. We vragen WBR+ dit verder uit te werken.

(10)(2e): Eens, we werken naar twee-drie varianten, in augustus verdere parametrisering van die varianten.

Administratie

(10)(2e): hoe zit het met administratie?

(10)(2e): project gestart, ondersteund door Eiffel, kijken bij zorgaanbieders wat er qua registratie bekend is en hoe we die info boven water moeten krijgen. Vervolgens koppelen we terug naar werkgroep registratie en verantwoording. Welke informatie heb je van zorgaanbieders nodig? COVID kosten moeten apart in administratie van zorgverzekeraars terug komen. Lastig wat te doen met patiënten waarvan vermoed is dat ze COVID hebben maar wat nooit is bevestigd.

(10)(2e): We zijn aangehaakt op traject wat onder COVID zorgpad valt en wat niet. Aandachtspunt is wel de timing. De tijd dringt, eind aug/begin sept is besluitvorming model 2021.

(10)(2e): we proberen in vier weken antwoord te krijgen over identificeren v patiënten.

(10)(2e): Geeft VWS toestemming dat zorgverzekeraars in systeem ziekenhuizen kunnen kijken naar COVID-patiënten? Registratie v NICE (AMC). VWS heeft eerder RIVM toegang gegeven om gebruik te maken van NICE. (10)(2e): dit pakken wij op.

(10)(2e): ZINL komt met verzeikerdernaming en advies criteriumneutraliteit. Neemt onderzoeksbureau mee? (10)(2e): ja dat is relevant, want als je herschat, dan hoef je geen criteriumneutraliteit.

(10)(2e): Kunnen we afspraken maken over proces? Ruim voor 2 sept bij elkaar te komen want dan weten we waar we staan. Afspraak dinsdag 18 augustus 1300 uur bijeenkomst met hetzelfde gezelschap.

Rondvraag

(10)(2e)

buiten verzoek

Verslag op hoofdpunten/besluitenlijst van het overleg over dagbesteding op 17 juli 2020

- De besluitenlijst van het overleg op 19 juni wordt ongewijzigd vastgesteld.
- Het probleem dat cliënten dagbesteding niet durven te bezoeken wordt verschillend ervaren. Bij sommige aanbieders speelt dat nauwelijks meer een rol, bij anderen speelt het nog wel. In overleg met cliëntorganisatie wordt geprobeerd cliënten, die de dagbesteding nog niet bezoeken, te stimuleren dat wel te doen. Het idee wordt geopperd om betrouwbare en deskundige mensen in te zetten (bijvoorbeeld d.m.v. van een videoboodschap) die de boodschap uitdragen dat het belangrijk en met inachtneming van de richtlijnen veilig is, de dagbesteding te bezoeken. Het is dan wel essentieel dat gegarandeerd is dat de geldende richtlijnen ook echt in acht worden genomen. Alzheimer Nederland wil meedenken over hoe cliënten te stimuleren de dagbesteding te bezoeken.
- Een ander en op dit moment in omvang een groter probleem is dat een aantal instelling hun bewoners niet toestaan om dagbesteding buiten de woonlocatie te bezoeken. Dit speelt meer voor cliënten die ondersteuning op basis van de Wlz ontvangen dan voor cliënten die op basis van de Wmo 2015 ondersteuning ontvangen. Een verbod als algemene regel is niet correct. Het is natuurlijk wel mogelijk dat het voor individuele cliënten een te hoog gezondheidsrisico is om een externe dagbestedingslocatie te bezoeken. Ook kan het te maken hebben met een advies van de AVG-artsen om contactcirkels te beperken.
VWS roept partijen op om met aanbieders die een algemeen verbod hanteren in gesprek te gaan. Indien een aanbieder aan een algemeen verbod vasthoudt is het verzoek dit te melden aan VWS. VWS kan dan het gesprek met een aanbieder aangaan.
- Uit een peiling van Alzheimer Nederland blijkt dat $\frac{3}{4}$ van de cliënten nog niet de ondersteuning ontvangen die ze voor de coronacrisis ontvingen. Door de duur van de crisis is er meer behoefte aan respijtzorg. Voor de groep die al voor de coronacrisis al dagbesteding had is die er op dit moment. Het is voor nieuwe cliënten echter lastig om feitelijk gebruik te gaan maken van de dagbesteding.
- De uitvoering van de meerkostenregeling is een groot probleem. Voor gemeenten en daardoor ook voor aanbieders is het onduidelijk wat er wel en niet onder valt. Er is veel onzekerheid bij partijen. Een specifiek probleem dat speelt is dat meerkosten soms niet zijn toe te rekenen aan een specifieke cliënt, wat nog lastiger is, als een aanbieder cliënten uit meerdere domeinen heeft. VWS zegt toe de werking van de meerkostenregeling voor wat betreft de Wmo 2015 in overleg met de VNG te zullen verduidelijken. Ook zal VWS de werking van de meerkostenregeling voor de Wlz verduidelijken. Daarbij zal ook geschetst worden hoe de beide meerkostenregelingen werken ingeval van samenloop. Tot slot zal ook ingegaan worden op de werking van de meerkostenregeling ingeval van een PGB.
- In de praktijk is het voor aanbieders lastig om met gemeenten in gesprek te komen over hoe om te gaan met de gevolgen van het feit dat het voor aanbieders nog niet in alle gevallen mogelijk om dagbesteding te bieden op de manier van voor corona. Het gaat dan om mogelijk om extra kosten voor personeel, voor locaties, vraaguitval omdat cliënten niet (durven) komen, niet kunnen komen, omdat zij bijv. de 1.5 m niet in acht kunnen nemen enz.
VWS zal met de VNG contact opnemen met als doel dat de VNG een duidelijk signaal aan gemeenten afgeeft dat het goed is als zij openstaan voor het overleg met aanbieders over het opvangen van de gevolgen van het nog niet kunnen bieden van de dagbesteding van voor corona. De Q&A die is opgesteld en verspreid heeft nog niet het goede effect. Er is meer nodig. In dit verband is van belang dat het kabinet waarschijnlijk met een nieuw steunpakket zal komen dat per 1 september zal ingaan. Zodra daarover meer duidelijk is, zal VWS dat naar de deelnemers communiceren.

- Op de zorgboerderijen loopt de dagbesteding nu goed. Dit wordt mogelijk een probleem in het najaar omdat er dan minder mogelijkheden zullen zijn om dagbesteding buiten en in onverwarmde ruimtes te bieden.
- M.b.t. vervoer geldt dat er nog steeds minder ritten zijn en dat ook de bezetting nog achter blijft bij wat voor de coronacrisis gebruikelijk was. De verwachting is dat dit nog langere tijd zal duren. Een punt van zorg is het structureel in stand houden van vervoersvoorziening voor kwetsbare groepen. Een werkgroep van gemeenten/opdrachtgevers overlegt over hoe deze vervoersvoorziening structureel in stand te houden. Vervoerders zouden hierbij betrokken moeten worden. KNV is hier nog niet bij betrokken.. VWS zorgt dat vervoerders/KNV kunnen aansluiten. De betrokken partijen hebben een gezamenlijk belang. Een probleem is hoe in dit verband om te gaan met het vraagstuk van staatssteun. Dit was tot 1 juli geregeld en is nu onduidelijk. De sector zou erg gebaat zijn bij duidelijkheid op dit punt.
- Het komt voor dat het niet mogelijk is om cliënten op een vergelijkbare manier te behandelen, omdat de ene cliënt beroep doet op de Wmo 2015 en de andere cliënt op de Wlz. VWS erkent dat, maar kan er in de praktijk niet veel aan doen. De stelsels verschillen nu eenmaal fundamenteel.
- VWS roept de deelnemers aan het overleg op om als zij in de praktijk stuiten op gemeenten of aanbieders met wie, ook na overleg daarover, het maken van afspraken binnen de afgesproken kaders niet mogelijk lijkt dit te melden aan VWS. VWS gaat dan, eventueel samen met de VNG, in gesprek met de betrokken gemeente of aanbieder met als doel het organiseren van het goede gesprek.
- Binnenkort treedt een nieuwe regeling in werking ter bevordering van E health. Deze treedt zeer binnenkort in werking. Nadere informatie volgt waarschijnlijk op 22 juli. Alzheimer Nederland heeft ervaring met onderdelen van E health die goed werken. (10)(2e) zal haar goede ervaringen met de deelnemers aan dit overleg delen.
- Een volgende bijeenkomst wordt gepland in de eerste volle week van september. In deze bijeenkomst zullen ook de lessons learned met het oog op een tweede golf aan de orde moeten komen.

(10)(2e)

To: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
From: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Sent: Wed 7/22/2020 10:51:50 AM
Subject: Re: covid - luchtkwaliteit
Received: Wed 7/22/2020 10:51:50 AM
[beantwoording-kamervragen-over-het-bericht-zorgen-om-luchtvervuiling-in-brabant-en-limburg-wat-als-er-een-tweede-golf-komt-en-het-aantal-doden-hier-weer-hoger-ligt.pdf](#)

Hi (10)(2e)

Ik reageer even mede namens (10)(2e) op je vraag.

Afgelopen week hebben we een overleg gehad hoe we dit soort vragen gezamenlijk als RIVM (Cib en M&V) zouden kunnen beantwoorden. Daar is nu besloten dat we hier gezamenlijk een reactie op maken en dan proberen dat wat generieker te houden, zodat we niet voor elk onderzoek dat uitkomt op dit onderwerp weer een nieuwe reactie moeten formuleren. Daar zijn we nu mee bezig en we hopen tussen alle andere deadlines door om je vrijdag deze reactie te sturen.

Verder stuur ik jou ook even de kamerbrief over luchtkwaliteit en COVID-19 van LNV toe, die vanmorgen naar de TK is gegaan. Hierin is ook iets opgenomen over de contacten met RIVM over dit onderwerp.

gr, (10)(2e)

From: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Sent: Friday, 17 July 2020 15:50:47
To: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Subject: RE: covid - luchtkwaliteit

Hoi (10)(2e),
 Dank voor je mail.

Ik snap dat er intern moet worden afgestemd. Aan de andere kant wachten de provincie Noord-Brabant en de GGD beiden op een duiding omdat hun bestuurders vragen krijgen. Ik heb net de GGD nog gesproken en als ze uiterlijk woensdag het stuk krijgen kunnen ze nog meelesen om te kijken of het de vragen van hen beantwoord. Anders wordt het na de vakanties en dat wil ik eigenlijk voorkomen.

Dus het zou mij heel erg helpen als we *uiterlijk woensdag* een stuk hebben liggen waar de experts (RIVM, WUR en IRAS) zich in kunnen vinden. Ik hoop dat dat lukt?

Ik stuur jullie hierbij mijn opzet mee. Deze zal ik ook met (10)(2e) delen zodat zij ook aan kan vullen. Zullen we dinsdag of woensdag even contact hebben, zodat we het dan hopelijk snel naar de GGD en de provincie kunnen sturen?

En kun je mij een seintje geven als de kamervragen uit zijn?

Goed weekend.

Groet (10)(2e)

From: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Sent: vrijdag 17 juli 2020 13:07
To: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Cc: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Subject: RE: covid - luchtkwaliteit

Hallo (10)(2e)

De strekking van de vragen die vanuit de verschillende richtingen gesteld worden, is vergelijkbaar en zoals (10)(2e) al aangaf lijken de vragen op die van IenW. Ik heb voor de laatste vragen die we kregen enkel mondeling afgestemd met IenW. Voor eerdere Kamervragen hebben we wel schriftelijk de vragen beantwoord en ik heb begrepen van IenW dat deze nog steeds niet uit zijn en dat er nog gewacht wordt op ondertekening van LNV. De beantwoording is daar een gezamenlijke vanuit IenW en LNV.

In jouw eerdere mail aan mij waar je (10)(2e) ook in meenam en daarom nu ook in de cc vroeg je of het een idee was vanuit het kennisplatform een bericht te maken en met mij en (10)(2e) af te stemmen, zoals jullie dat ook doen voor de andere berichten en Q&A's op de website.

En dat we dan vanuit RIVM vooral ook kunnen benoemen wat er wel gezegd kan worden op basis van dergelijk onderzoek (bv signaleringsfunctie, hypothesevormend, richting waarin je zou moeten zoeken etc wat we ook telefonisch besproken hadden en je hier onderaan in jouw mail naar mij en (10)(2e) ook aangeeft. Het lijkt me een goed uitgangspunt om op deze manier de perspectieven van de verschillende instituten goed in beeld te brengen.

Ik heb jouw voorstel voor een bericht vanuit het kennisplatform en een duiding vanuit het RIVM van artikelen op het gebied van luchtverontreiniging en COVID-19 zoals het artikel van Cole et al. ook besproken met mijn (10)(2e) (10)(2e). We hebben afgesproken dat er over dergelijke artikelen eerst op korte termijn een interne discussie bijeenkomst georganiseerd zal worden om met een gezamenlijk RIVM verhaal te komen wat dergelijk onderzoek zegt en wat niet. Dit verhaal wat n.a.v. de interne discussie over luchtverontreiniging en COVID-19 opgesteld gaat worden, biedt de basis voor een bericht vanuit het kennisplatform over dit onderwerp. En het kennisplatform bericht stemmen we zoals jij ook aangeeft ook met elkaar af. Ik hoop dat het lukt begin volgende week dit gesprek intern te hebben en het standpunt/duiding vanuit het RIVM te kunnen verwoorden. Mogelijk dat we tweede helft van volgende week dan met elkaar kunnen overleggen wat er vanuit het RIVM in een bericht van het platform kan komen.

Vriendelijke groeten,
(10)(2e)

From: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Sent: donderdag 16 juli 2020 16:28
To: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Cc: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Subject: RE: covid - luchtkwaliteit

Hoi (10)(2e)

Dankjewel. Ik hoor ook heel graag de reactie op de I&W vragen, zodra die er is.

We krijgen nu ook vanuit de provincie vragen over duiding van de studie. Daarom willen we graag een duiding van het onderzoek opnemen op de website. Dat zou ik graag met jou en (10)(2e) afstemmen daarover.

Vanuit IRAS wordt in hun artikel vooral benoemd wat dit onderzoek niet kan zeggen, maar we zouden vanuit RIVM vooral ook kunnen benoemen wat er wel gezegd kan worden op basis van dergelijk onderzoek. Dus bv signaleringsfunctie, hypothesevormend, richting waarin je zou moeten zoeken etc.

Op die manier kunnen we volgens mij een bericht maken waarin de perspectieven van de verschillende instituten goed in beeld komen.

Heb je daar de komende paar dagen ook tijd voor?

Groet (10)(2e)

From: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Sent: donderdag 16 juli 2020 16:10
To: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Cc: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Subject: RE: covid - luchtkwaliteit

Hi (10)(2e)

Ik begreep dat je gisteren met (10)(2e) contact hebt gehad over deze studie en hoe antwoord te geven. Laten we dat

even gezamenlijk afstemmen.

Wat betreft beantwoording, I&W heeft ook vragen gesteld, LNV en VWS nog niet.

Deze vragen lijken ook op die van I&W. (10)(2e) heeft hier de lead in en stemt dat weer met ons af.

Maar vast mijn antwoorden op de vragen van de GGD:

1. Nee, geen causaliteit alleen statistisch verband waar naar gekeken is.
2. Dit is niet onze studie, dus die vraag zouden ze bij de onderzoekers van die studie moeten neerleggen, dat geldt ook voor NH3.
3. Inderdaad is hier niet gekeken naar mens-mens transmissie van COVID-19 factoren, die de transmissie bepalen nl mens mens transmissie en daarom zijn epidemiologische studies, die hiernaar kijken wel nodig. De haalbaarheid is wel iets waar nader over gesproken moet worden.

Gr,

(10)(2e)

From: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Sent: donderdag 16 juli 2020 08:43
To: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Cc: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Subject: RE: covid - luchtkwaliteit

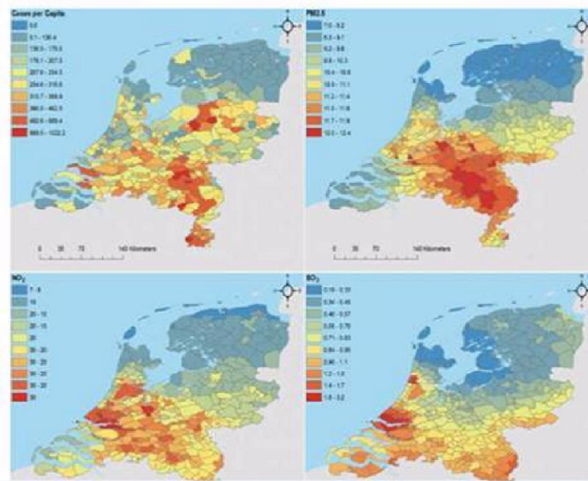
Goedemorgen (10)(2e).

Hieronder staan nog een aantal vervolgvragen van de GGD. Komen dit soort vragen ook terug bij I&W/LNV?
 Kunnen we hier (deels) antwoorden op geven?

Groet (10)(2e)

Inhoudelijke vragen :

- **Er wordt geconcludeerd dat er een statistisch significante relatie is tussen slechte luchtkwaliteit (en dan met name PM2,5) en verhoogd voorkomen van covid.** In hoeverre kan je op grond van de gegenereerde data iets over de oorzaak van de slechte luchtkwaliteit zeggen (volgens mij niet)- maar veel mensen zullen de slechte luchtkwaliteit in Oost Brabant met zijn vele veehouderijen hieraan koppelen.
- **Waarom is er gekeken naar PM2,5 (ook andere onderzoeken keken naar PM2,5) en bijv niet ook naar PM10? De PM2,5 heeft vooral betrekking op het secundair fijnstof. Wat voor beeld krijg je als je een PM10 kaartje er ook nog naast zou houden?**
 - o Secundair fijnstof ontstaat als moleculen van verzurende stoffen binden tot zouten. Denk dan aan stoffen als stikstofoxiden (NO_x), zwaveldioxide (SO₂) en ammoniak (NH₃). Deze kunnen zich ook aan primaire deeltjes hechten.
 - o Secundair fijnstof bevindt zich vooral in de fractie die kleiner is dan 2,5 micrometer, terwijl de primaire fijnstof emissies van landbouw vooral in de fractie 2,5-10 micrometer zitten. **Vanwege de geringere afmeting en omdat secundair fijnstof pas in de lucht gevormd wordt, kan het over grote afstanden verspreiden.** → dit zou dus betekenen dat de bronnen verantwoordelijk voor de vorming van fijnstof zich op grotere afstand bevinden en dus niet direct gekoppeld hoeven te zijn aan bijv. in de omgeving aanwezige aantallen veehouderijen.
- In het artikel worden een paar kaarten getoond:

• Geconcludeerd wordt dat locatie waar veel covid 19 casussen voorkomen en het voorkomen van hoge concentratie $PM_{2,5}$, te relateren zijn. Maar in delen van overijssel bijvoorbeeld komen ook veel casussen covid 19 voor en is concentratie $PM_{2,5}$ lager. Hoe kan dat verklaard worden?

• Geen kaartje van NH_3 concentraties, terwijl deze component afkomstig is van veehouderij en NO_2 en SO_2 meer van verbrandingsmotoren. NH_3 is ook één van de componenten die leidt tot de vorming van secundair fijnstof (wat dus vooral ook voorkomt in de klasse $PM_{2,5}$). Wat voor beeld zou zo'n kaartje opleveren?

Zoals ook al door (10)(2e) aangegeven: er is geen correctie uitgevoerd voor het feit dat nav de uitbraak in Brabant, er maatregelen zijn genomen voor heel Nederland. Dit heeft er waarschijnlijk toegeleid dat de uitbraak elders in Nederland beperkter is geweest.